

Austriacistes i borbònics pel forat del pany

Autor: Pere Alzina i Bilbeny

Data de publicació: 09-09-2014

Fan un inventari dels panys de les cases d'Arenys de Mar seguint la simbologia austriacista i borbònica que hi ha perdurat d'ençà de la Guerra de Successió

La vila d'Arenys de Mar pot ser coneguda pel port, pels restaurants de peix, per les puntaires, per En Salvador Espriu, pel licor Calisay, per les seves rierades indòmites, però no pas perquè els panys dels casalots antics d'aquesta vila marinera alternin motius "austriacistes" –l'àliga bicèfala– i "borbònics" –la flor de lis–.

Àliga bicèfala, el símbol dels panys "austriacistes"

Flor de lis, el símbol dels panys "borbònics"

Sembla que fou l'il·lustre savi medievalista Josep Maria Pons i Guri el primer en adonar-se d'aquesta singularitat històrica i patrimonial. Malauradament, no va deixar constància escrita de les seves perquisicions en aquest àmbit. Tanmateix, el seu fill Joan Pons i Ribot va recollir el testimoni del pare i l'any 1999 va publicar un article a la revista local "La Rierada". Hi exposava la "troballa", detallava les principals característiques dels panys "austriacistes" i dels "borbònics" i, finalment, feia una relació de les cases que, en aquell moment, servaven aquest llegat.

A l'estiu del 2013, el fotògraf arenyenc David Castañeda va començar a fer un inventari d'aquests escuts de pany al seu poble. Més endavant, el projecte d'inventari es presenta a l'ajuntament d'Arenys de Mar, que accepta col·laborar-hi. A partir d'aquest moment, en David s'arremanga i inicia el treball de camp bo i recorrent tot el nucli antic d'aquesta vila maresmenca. Després d'hores i més hores de recerca de les adreces de les cases embellides amb aquests elements tan singulars, inicia la tasca minuciosa de la fotografia pany a pany, casa a casa, carrer a carrer.

Durant aquest temps l'autor té el goig de ser convidat, esporàdicament, a visitar l'interior d'aquests casalots curulls d'història. Tot amb tot, cataloga fins a 66 escuts de pany, cadascun fotografiat al detall i en el marc conjunt de la façana. El dossier que els recull l'acaba a principis del 2014.

Un pany "austriacista" de gran bellesa

La flor de lis ben detallada

A partir de l'any del Tricentenari, Arenys de Mar és el punt de propulsió a partir del qual el projecte s'expandeix cap a la comarca. La incorporació de l'Aitor Sampere ajuda a promoure la difusió pública del projecte i, tots dos, intensifiquen la recerca de fons i d'implicació dels governs municipals del Maresme.

Els panys revelaven les fílies dinàstiques dels seus propietaris? Eren tan valents o tan insensats com per fer públiques les seves preferències ideològiques? O potser, senzillament, la simbologia s'ajustava a la de la corona imperant en el moment de construir la casa o el portal? O sigui, que quan manaven uns, els panys s'adequaven a ells i, quan manaven els altres, passava el mateix? No ho sabem pas. Però sí que hauríem de ser conscients de l'immens capital que representen aquests panys i, és clar, de la importància cabdal de la seva catalogació com a pas previ a la seva protecció legal.

Uns elements estèticament tan bells, històricament reveladors i que confereixen una singularitat dins del magma homogeneïtzador imperant no mereixen pas que siguin transparents als nostres ulls i, encara menys, als dels responsables públics del patrimoni cultural del nostre país.

Pere Alzina i Bilbeny (LinkedIn)

(Fotografies: David Castañeda - <http://www.castanyedafotografia.cat>)